

Op de puinhopen van ons leven

Matteüs 28

Ds. Ilonka Terlouw | Eerste Paasdag | 21 april 2019

1. Iemand heeft het behoorlijk verprutst...

'De Notre Dame van Parijs is onze geschiedenis, onze literatuur, onze verbeelding. Het is de plek waar we al onze belangrijke moment hebben beleefd: onze epidemieën, onze oorlogen, onze bevrijdingen. Het is het epicentrum van ons leven. Het is het ijkpunt van al onze afstanden, waaronder de afstand tot Parijs. Het zijn de boeken, de schilderwerken. De kathedraal is van alle Françaises en Fransen, zelfs van zij die er nooit zijn geweest. Het is onze geschiedenis. En die brandt.'

– Zo verwoordde president Macron het afgelopen week.

Mijn man verwoordde het ietsje anders:

‘Nou, nou, zo te zien is er werknemer, die het afgelopen week aardig verprutst heeft.’

We waren in gesprek rondom de vraag: ‘Wat zijn dingen in je leven waarvan jij denkt ‘dat heb ik verprutst, ik heb er een zootje van gemaakt.’ En hij reageerde: ‘Tja, ja, dat weet ik zo even niet. Maar ik weet wel iemand te bedenken, die er afgelopen week een aardige puinzooi van heeft gemaakt.’

Wie van ons heeft het nog nooit meegemaakt, dat je ’s nachts wakker schiet en denkt: ‘O nee, ik ben vandaag vergeten om...’ Je zou maar die Fransman zijn, die ’s nachts wakker schiet en verschrikt denkt ‘o nee, ik ben vergeten om...’ – Om ’s ochtends tot de conclusie te komen dat de halve Notre-Dame is afgefikt. Dan heb je het behoorlijk verprutst.

De puinhopen van de Notre Dame vormen vanochtend de aanleiding om stil te staan bij de puinhopen van ons eigen leven. **Wat zijn dingen in jouw leven waarvan jij denkt ‘ik heb het verprutst’, of: ‘ik heb er een zootje van gemaakt’?** Wat zijn de momenten van vertwijfeling in jouw leven, momenten van misschien wel ronduit wanhoop, waarop je je realiseert: ‘het is een puinzooi in mijn leven’?

Vanochtend wil ik je niet alleen vragen stil te staan bij de puinhopen van je leven, of die nou groot zijn of klein. Ik wil je ook de vraag voorleggen: Welke plek neemt het kruis in, in dat soort situaties, op die momenten, in die puinhopen? Welke plek heeft het kruis in jouw leven?

2. De puinhoop van de discipelen

De puinhopen van ons leven brengen ons vanochtend bij het **Paasverhaal**. **Want het Paasverhaal in Matteüs 28 is een verhaal over de puinhopen van het leven**, over mensen die het verprutst hebben, én over het kruis dat voor hen de weg baant naar

een nieuw leven. Ik weet niet of u zich dat al weleens heeft gerealiseerd, of u het Paasverhaal al weleens op die wijze gelezen heeft.

Misschien vraag je je direct af: Hoe bedoel je? Over welke puinhopen gaat het dan in Matteüs 28? We hebben zojuist gelezen over de vrouwen bij het lege graf. Er is een blinkende engel, er klinken prachtige woorden 'wees niet bang!' en tenslotte verschijnt zelfs de Opgestane in eigen persoon.

Dat is allemaal waar, maar er is meer over te zeggen. Heeft u zich bijvoorbeeld nooit eens verbaasd over die vrouwen bij het graf? Waarom zijn *die* daar? Of laat ik mezelf duidelijker uitdrukken: Waar zijn de discipelen van Jezus? Zij zijn in de verste verte niet te bekennen. Al dagenlang trouwens niet. En dat is nou precies het punt. **Als er ergens mensen zijn geweest die het écht, grondig verprutst hebben, dan deze mensen wel, de leerlingen van Jezus. Zélf s op paasmorgen zijn zij er niet bij.**

Aanvankelijk hadden de leerlingen hun eigen leven opgegeven en waren ze Jezus gevolgd. Maar toen het erop aankwam, toen hadden de foute keuzes zich opgestapeld. In Getsemane hadden ze geslapen en maar weinig betrokkenheid getoond met Jezus strijd en gebed. Toen het spannend werd en Jezus gevangen genomen werd, waren ze gevluht. Vervolgens hadden ze hem verloochend. 'Echt, ik ken de man niet', hield Petrus keer op keer vol. Eén van hen had hem zelfs verraden en zichzelf verhangen.

Deze leerlingen hadden niet de Notre Dame in as gelegd – nee, dat niet – maar toen Gods tempel afgebroken werd en het lichaam van Jezus aan het kruis gespijkerd werd, toen hebben zij het wel zonder slag of stoot laten gebeuren. Er werd gehuild en gebeden toen de Notre Dame in vlammen opging, maar toen de tempel van God afgebroken werd, het lichaam van Jezus, zoals het doek dat in de tempel hing, kapotgescheurd werd, toen liet niemand een traan. Er was geen heilige stilte van

verdriet, geen gezang of geweën van zijn leerlingen bij het kruis. Zélfs op paasmorgen gaan de leerlingen niet met de vrouwen mee naar het graf toe.

Hun leven ligt in puin.

Misschien voelen ze zich wel schuldig. Hoe ze met Jezus waren omgegaan, hoe ze hem behandeld hadden toen Hij hen het meeste nodig had... – Ja, daar heb je als mens toch ook geen goed woord voor over! Ze zijn misschien ook boos. Ja, zij hadden Jezus misschien wel teleurgesteld, maar Hij hén óók! Aan het kruis was Hij genageld. Dood. Zó hadden ze het zich niet voorgesteld... Er bleef een grote leegte in hun leven achter. Wat moesten ze nu?

Op paasmorgen zijn de discipelen niet bij het graf. Nee, zij zijn tezamen bijeen, ze treuren en rouwen. Ze zitten op de puinhopen van hun leven en likken hun wonden. Verward, wanhopig, verdrietig, ontzet... Ze hebben het de afgelopen week behoorlijk verprutst.

3. Herkenning?

Hoe is u de afgelopen week vergaan? Hoe ziet jouw leven eruit?

Of is uw leven enkel glans en zonneschijn? *[Dat kan natuurlijk, het gras bij de burens is immers altijd groener. Hoewel het dan altijd oppassen geblazen is, of het geen nep gras is. Maar goed, bij mij is het gras, eerlijk waar, niet altijd zo groen.]*

Juist het paasverhaal doet mij, jaar in jaar uit, stilstaan bij mijn eigen pruts- en stukwerk. De opstanding en het nieuwe leven dat daarin schuilgaat, staan in mijn beleving altijd in scherp contrast met mijn dagelijkse leven. Soms vind ik eenvoudigweg meer herkenning in de puinhopen van het leven de discipelen, dan in de vreugde van de vrouwen die het lege graf hebben gezien. Ik kan in ieder geval wel

wat raakvlakken bedenken tussen de puinhopen van de discipelen en de puinhopen in onze levens.

Wat dacht u van de puinhopen van een geloof dat op z'n gat ligt? Zoals de discipelen die, na jaren actief Jezus gevolgd te hebben, afhaken. Jaren lang was jij misschien wel actief in de kerk, leefde je dicht bij God. Maar toen deed zich een voorval voor, liepen de dingen net even wat anders. Je voelt je er misschien nog boos over. Hoe dan ook, het gevolg was dat je het geloof en God maar een beetje liet voor wat het was.

Zélf s zonder dat er specifiek iets gebeurd is, moeten we allemaal, soms tot onze eigen schaamte, bekennen dat er jaren zijn waarin je geloof op een wat lager pitje brandt en je een beetje afdwaalt van God. Soms dwaal je ongemerkt zó ver af, dat je niet meer weet hoe je de weg terug moet vinden. **Je geloofsleven ligt in puin.**

Andere raakvlakken vormen de puinhopen van **kapotte relaties**. We maken er, net als de discipelen, soms een zootje van in de relaties met hen die ons het meest lief zijn. Of gebeurt jou dat nooit, dat je degene van wie je meest houdt, tekort doet, negeert, of geen aandacht hebt wanneer hij of zij het het meest nodig heeft?

Misschien vormen voor jou de **gebroken dromen** van de discipelen wel een raakvlak. Verlangens blijken op een illusie te berusten. Je moet verder in een gebroken bestaan. Alles loopt zó anders dan je gepland, gehoopt of verwacht had. Soms weet je het allemaal niet meer.

Wat kan je dan verlangen naar dat nieuwe leven, dat nieuwe leven, dat zich, in zijn eerste contouren, meldt door middel van een leeg graf!

Ik tenminste wel.

Daarom verlang ik elke week weer naar de zondagochtend waar we het uitzingen van dat lege graf, God weer iets naderbij komt na een week waarin hij zo ver weg leek, en je eigen broddelwerk op de achtergrond raakt door de bemoedigen die je in de dienst en van anderen krijgt. – Met verbazing lees ik dan ook het Paasverhaal en vraag me af, hoe het mogelijk is, dat de leerlingen hier niet zijn! Op die eerste Paasmorgen, waar heil en nieuw leven te vinden is, zijn zij die het hardste nodig hebben, zij die het écht verpruts hebben, er niet bij!

4. Vrouwen bij een leeg graf

De vrouwen zijn er die ochtend wel. Zij wel. Zij zijn getuigen van de engel die neerdaalt uit de hemel, naar het graf loopt en de steen wegrolt. Zij zijn getuigen van het lege graf. Zij alleen.

4a – Vrouwen...

Vaak is er in de uitleg van deze passage de nadruk op gelegd, hoe wonderlijk het is dat deze vrouwen zo'n belangrijke rol krijgen toebedeeld in het paasevangelie. Zij zijn de eerste getuigen van het lege graf. Hen wordt de primeur van een ontmoeting met Jezus toevertrouwd. De leerlingen zullen het moeten doen met hun getuigenis.

In de toenmalige joodse context was dat ondenkbaar. Het was ondenkbaar dat aan vrouwen de 'verkondiging van de verzoening' – zoals Paulus het noemt – zou zijn toevertrouwd. De kern van het evangelie lag in hun handen! Zij mochten het stem geven, met een stem die in die tijd geen enkel gezag had. Vrouwen werden niet aangemerkt als betrouwbare getuigen.

Vaak wordt er in de uitleg van deze passage dan ook op gewezen, dat dit verhaal dus niet bedacht kán zijn door de vroege kerk. Het móet wel echt zo

gegaan zijn. Want als dit verhaal later bedacht zou zijn, dan had niemand in die cultuur de vrouwen zo'n prominente plek gegeven en hen de eerste verkondiging van de opstanding toevertrouwd. Sterker nog, als in de vroege kerk het evangelie doorgegeven wordt en onderbouwd moet worden, zoals dat bijvoorbeeld in 1 Korintiërs 15 gebeurt, dan zien we dat alle ooggetuigen en ontmoetingen met de opgestane opgesomd en vermeld worden máár dat de vrouwen niet meer genoemd worden. Hun getuigenis heeft geen autoriteit.

4b. Waarom zij?

Toch beantwoordt deze hele uitweiding over de bijzondere positie van de vrouwen niet *waarom* zij nou juist bij dat graf waren op die eerste Paasmorgen. Was het werkelijk enkel een politieke keuze van God om dat zo te leiden? Een soort van positieve discriminatie jegens de vrouw, dat Hij het hen als eerste een blik gunde in het lege graf?

Er speelt nog iets anders mee. Iets wat voor Matteüs van ongekend belang is, en wat in het christelijk geloof altijd van ongekend belang is gebleven: namelijk dat Pasen onlosmakelijk verbonden is met Goede Vrijdag. **Kruis en opstanding horen bij elkaar.**

Dáárom zijn de vrouwen de eerste getuigen van het open graf. Zij zijn namelijk diegenen, en tegelijk ook de enigen, die Jezus *tot aan het kruis* zijn gevolgd. Al was het op een afstand, zij zijn bij het kruis geweest. Zij zaten ook bij het graf, toen Jezus begraven werd. Voor hén gaat daarom het graf open. Voor hén is het lege graf een teken, omdat de gekruisigde die zij daar begraven hebben, er niet is.

Het kruis maakt het lege graf tot een wonder. Maar zónder het kruis, kan het geen Pasen worden. Als jij verlangt naar nieuw leven, zul je iets moeten met dat kruis van

Jezus. [Als je te midden van de onrust en van alles wat er zich in je hoofd en je leven afspeelt, ernaar verlangt dat het Pasen – dan zul je iets moeten met dat kruis.]

5. Bevrijdende woorden: 'Hij is hier niet!'

Maar zoals gezegd zijn zij, die in de grootste puinhoop van hun leven zitten, er niet bij, niet op paasmorgen. Bij het kruis waren ze ook al niet. Het begint inmiddels beklemmend te voelen. Alle hoop voor hen lijkt verloren.

Maar dán, dan klinken er woorden van de engel, bevrijdende woorden. Nee, de discipelen zijn hier niet. Maar weten jullie: 'Jezus is hier óók niet!' Het licht van Pasen begint door te breken: Jezus is hier óók niet. Hij is de levende. En de levende Heer is reeds op weg naar Galilea. Daar zullen de discipelen hem zien. **Als zij niet naar het kruis komen, komt de gekruisigde wel naar hen.**

Een tweetal verzen later klinken diezelfde bevrijdende woorden opnieuw, maar nu uit de mond van Jezus: "Ga mijn broeders vertellen dat ze naar Galilea moeten gaan, daar zullen ze mij zien."

Zonder enige tijd om op adem te komen, worden de vrouwen op pad gestuurd. Daar bij het graf, op die eerste paasmorgen wordt alles in het werk gesteld, om zij die het verprutst hebben, te bereiken. De paasboodschap is er niet alleen voor wie er bij zijn. **De paasboodschap is er ook, misschien wel juist, voor hen die ontbreken.**

6. Verzoenden woorden: 'Mijn broeders'

En hoe! Heeft u goed geluisterd naar de woorden van Jezus? Is het u opgevallen? Heeft u de kracht van het kruis in zijn woorden opgemerkt? Bijna letterlijk herhaalt Jezus de opdracht en de woorden van de engel. Maar met één, klein, cruciaal verschil. Twee woordjes maar, die alles zeggen. Jezus zegt: 'Ga naar mijn broeders'. De engel sprak over 'de leerlingen'. Jezus zegt: 'Mijn broeders'. Die twee kleine

woordjes, dáár treffen we de kracht van het kruis aan, in al zijn concreetheid. Concreter kan het niet.

Sta er eens een moment bij stil: **Hoe zou jij denken over mensen die je zo een hak hebben gezet?** Hoe zou jij *praten* over mensen die je zo teleurgesteld hebben?

Mensen die er niet voor je waren toen je ze nodig had. Ik kan me zo voorstellen, dat wij als snel zouden denken: 'Prima als zij er niet zijn. Wat hebben ze daar te zoeken bij dat graf? Helemaal niets. Dat soort gasten ben je toch liever kwijt dan rijk? Daar wil je niet eens meer iets mee te maken hebben! Op verjaardagen, jubilea, of met trouwdagen of uitvaarten zijn er bijna altijd wel mensen waarvan wij hopen dat ze niet komen.

Maar op het hoogtepunt van het feest van Jezus, op deze dag van de opstanding, is Jezus maar met één ding druk: hoe bereik ik hen? Hoe bereik ik 'Mijn broeders'? Hoe in hemelsnaam kan het dat Jezus zó ontspannen en zo warm spreekt over zij die hem in de steek hebben gelaten? Alsof er niets gebeurd is! Jezus pakt de draad op waar die bij het laatste avondmaal geëindigd is. Over de tussenliggende periode wordt met geen woord gerept. Geen verwijtende woorden aan hun adres klinken. Hij memoreert hun houding evenmin. En nu ze hier niet zijn, zal Jezus ze persoonlijk opzoeken!

Dit is de kracht van het kruis, dit is verzoening van Godswege, in al zijn concreetheid en in al zijn rijkdom. Verzoening is zo'n groot en soms zo'n abstract begrip. Maar in deze twee woorden van Jezus komt alles samen waar verzoening voor staat. De leerlingen zijn *Zijn broeders*. **En op de puinhopen van de afgelopen dagen, het wegluchten, de verloochening, het verraad? Op deze puinhopen staat het kruis.** Dat is wat het kruis doet. God heeft al dat wat er gebeurd is, met zich verzoend. Het is er niet meer. Het staat hem niet voor ogen. Het kruis staat er.

De boodschap die de vrouwen moeten brengen: het klinkt ons niet direct spectaculair in de oren. Maar deze boodschap stroomt over van genade.

7. Het kruis op de puinhopen van je leven

Genade voor de discipelen.

Genade voor ons allemaal.

Genade voor jou en genade voor het prutswerk van mijn leven.

Daarom wil ik je vandaag niet enkel vragen stil te staan bij de puinhopen van je leven. Ik wil je vooral uitnodigen om het kruis een plek te geven bovenop die puinhopen. **Je kunt zelf blijven zitten tussen de puinhopen, of het kruis er fier rechtop in de grond slaan.** Geloof me, God heeft alles al met zich verzoend. Zijn kruis staat als een onmisbaar teken midden in de geschiedenis van deze mensheid. Laat je en laat jouw leven dan ook met God verzoenen.

Wanneer zijn kruis glansrijk op de puinhopen van jouw leven staat, kun jij er van weglopen en zónder enige angst het opstandingsleven binnenstappen.

Jezus zelf zal je daar tegemoet komen.

Want Hij leeft!

En jij?